

NOTAT

Dato: 1. juli 2022
Sag: 21/09957-60
Sagsbehandler: /LTM

Hørte myndigheder og organisationer mv.

**KONKURRENCE- OG
FORBRUGERSTYRELSEN**

Udkast til lovforslag sendes i perioden fra 1. juli til 18. august 2022 i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

ERHVERVSMINISTERIET

3F Fagligt Fælles Forbund, Advokatsamfundet, Akademikernes Centralorganisation, AE - Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, ATP - Arbejdsmarkedets Tillægs Pension, Autobranchen Danmark, Banedanmark, Bilbranchen, Bryggeriforeningen, Børnerådet, CBS - Copenhagen Business School, CEPOS, Cevea, CO-Industri, Danmarks Aktive Forbrugere, Danmarks Nationalbank, Danmarks Rejsebureau Forening, Danmarks Statistik, Dansk Annoncørforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Bilbrancheråd, Dansk Byggeri, Dansk e-Mobilitet, Dansk Erhverv, Dansk IT, Dansk Markedsføring, Dansk Mobilitet, Dansk Standard, Danske Advokater, Danske Medier, Danske Regioner, Danske Universiteter, Dataetisk Råd, Datatilsynet, De Danske Bilimportører, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, DI Digital og Dansk Industri, Digitalt Ansvar, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation, FDM - Forenede Danske Motorejere, Finans og Leasing, Finans Danmark, Finanstilsynet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen af Danske Interaktive Medier, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen Danske Revisorer, Forsikring og Pension, Færøernes Landsstyre, HK Danmark, Institut for Menneskerettigheder, IT-Branchebrancheforeningen, IT-Politisk Forening, ITU - IT-Universitetet i København, Journalistforbundet, Justitia, KL – Kommunernes Landsforening, KOMBIT, Kreativitet & Kommunikation (KreaKom), Kriminalforsorgsforeningen, Københavns Byret, Københavns Universitet, Landbrug og Fødevarer, Landsstyret via Rigsombudsmanden på Færøerne, Naalakkersuisut, Politiforbundet i Danmark, Prosa (tidl. Forbundet af IT-Professionelle), Radio- og TV-nævnet, Retspolitisk forening, Retten i Esbjerg, Retten i Glostrup, Retten i Helsingør, Retten i Herning, Retten i Hillerød, Retten i Hjørring, Retten i Holbæk, Retten i Holstebro, Retten i Horsens, Retten i Kolding, Retten i Lyngby, Retten i Nykøbing F., Retten i Næstved, Retten i Odense, Retten i Randers, Retten i Roskilde, Retten i Svendborg, Retten i Sønderborg, Retten i Viborg, Retten i Aalborg, Retten i Aarhus, Retten på Bornholm, Retten på Frederiksberg, Rettighedsalliancen, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Rigspolitiet, Rigsrevisionen, RUC - Roskilde Universitet, Rådet for digital sikkerhed, SDU - Syddansk Universitet, Selvstyret via Rigsombudsmanden i Grønland, Sex og Samfund, SMV Danmark,

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet,
Team effektiv regulering, Teleindustrien, Vestre Landsret, Østre Lands-
ret, Aalborg Universitet, Aarhus BSS.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
Sendt på mail til ltm@kfst.dk, kar@kfst.dk og
soewes@em.dk

Den 18. august 2022

Høring over udkast til lov om adgang til anlæggelse af gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes interesser

Dansk Erhverv har ved mail af 1. juli 2022 fået ovenstående udkast til lov i høring og jeg skal hermed komme med Dansk Erhvervs bemærkninger

Generelle bemærkninger

Der er allerede i dag i dansk ret mulighed for at anlægge gruppesøgsmål og med dette lovforslag kommer der nu et ekstra regelsæt, der alene gælder for sager vedrørende overtrædelser af en lang række EU-direktiver, når der er tale om beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser.

Dansk Erhverv hilser det meget velkomment, at der i lovforslaget lægges op til, at gruppesøgsmål efter det nye regelsæt alene kan anlægges som opt-in søgsmål, hvor den enkelte forbruger aktivt skal tilmelde sig søgsmålet for at blive omfattet af det. Dog synes der i søgsmål vedrørende påbud at være lagt op til, at sagerne kan anlægges uden, at der er forbrugere, der aktivt har tilmeldt sig søgsmålet.

Dansk Erhverv er klar over, at det kan være væsentligt sværere at få forbrugere, der ikke har lidt nogen økonomisk skade, til at tilmelde sig et påbudssøgsmål, og finder det derfor rimeligt, at denne type sager kan anlægges uden, at der er forbrugere, der aktivt har tilmeldt sig. Det bør dog fremgå meget tydeligt af lovforslaget, at der i denne type af sager ikke vil kunne tages stilling til erstatning, afhjælpning eller lignende.

Derudover noterer vi også med tilfredshed, at der stilles en lang række krav til godkendelsen af de myndigheder og især organisationer, der får adgang til at anlægge gruppesøgsmål efter de nye regler.

I forhold til lovforslagets § 7 foreslår vi, at 1) ændres fra *"De gruppesøgsmål, som myndigheden eller organisationen påtænker at anlægge efter denne lov"* til *"De gruppesøgsmål, som myndigheden eller organisationen har besluttet at anlægge efter denne lov"*. Dels vil denne ændring ordlydsmæssigt bringe bestemmelsen i overensstemmelse med formuleringen i direktivet og dels vil det sikre, at myndigheder eller organisationer ikke kan oplyse om en række gruppesøgsmål, der så efterfølgende aldrig bliver anlagt. Sidstnævnte ville have en række u hensigtsmæssige konsekvenser som nærmere uddybet i de specifikke bemærkninger.

Dansk Erhverv er enig i, at de normale regler i retsplejeloven vedrørende sagsomkostninger også skal finde anvendelse på sager, der anlægges efter den nye lov således, at den tabende part kan pålægges at betale sagsomkostninger til den vindende part. En fastholdelse af dette fundamentale princip vil også være med til at sikre, at der ikke anlægges grundløse eller chikanøse sager efter de nye regler.

Afslutningsvist skal det bemærkes, at mens det er vigtigt, at forbrugerne får adgang til at håndhæve deres rettigheder, er det ligeledes vigtigt, at reglerne ikke udhuler virksomhedernes retssikkerhed eller giver organisationer mulighed for at anlægge grundløse og chikanøse sager. Det er umiddelbart Dansk Erhvervs opfattelse, at man såvel i direktivet som det danske lovforslag har fundet en fornuftig balance mellem de to hensyn.

Specifikke bemærkninger

§ 3, stk. 1

Det fremgår af bemærkninger til § 3, stk. 1, at gruppessøgsmål efter loven alene kan føres som tilmeldingsgruppessøgsmål (opt-in), hvilket vil sige, at forbrugerne aktivt skal tilmelde sig et konkret søgsmål for at blive omfattet af det.

Samtidig fremgår det dog af § 14, stk. 2 og anføres ligeledes i bemærkningerne til § 14, stk. 3, der omhandler gruppessøgsmål om påbud, at det ikke er en betingelse for en afgørelse om påbud, at berørte individuelle forbrugere har tilmeldt sig søgsmålet.

Dansk Erhverv har forståelse for, at det i gruppessøgsmål om påbud og måske endda i sager om påbud vedrørende en påtænkt praksis, kan være svært at finde forbrugere, der aktivt vil tilmelde sig søgsmålet og vi har derfor som udgangspunkt ikke et problem med, at denne type af sager kan anlægges uden, at der er forbrugere, der aktivt har tilmeldt dig det. Det bør dog understreges, at sagen så alene kan vedrøre påbud og ikke genopretning, hvilket altid vil kræve en aktiv tilmeldelse fra forbrugerne.

§ 3, stk. 2

Dansk Erhverv bakker op om de krav, der stilles til organisationer, der ønsker at kunne anlægge sager efter de nye regler. Det er som nævnt vigtigt, at også virksomhedernes retssikkerhed respekteres og ved at stille krav til, hvem der kan anlægge gruppessøgsmål efter de nye regler, er det Dansk Erhvervs håb, at det alene er seriøse sager, der vil blive anlagt.

§ 7

Denne bestemmelse implementer direktivets artikel 13, men der er efter Dansk Erhvervs vurdering væsentlig forskel på kravene i direktivet og i den danske implementering.

Direktivets artikel 13 taler om *"de gruppessøgsmål, som de har besluttet at anlægge ved en retsinstans eller en forvaltningsmyndighed"*, mens den danske § 7 bruger formuleringen *"De gruppessøgsmål, som myndigheden eller organisationen påtænker at anlægge efter denne lov"*.

Dansk Erhverv anbefaler, at den danske lovgivning afspejler formuleringen i direktivet og at der således kun skal informeres om gruppesøgsmål, der er besluttet. Baggrunden for dette er blandt andet, at virksomheder ikke risikerer at blive ”hængt ud” på en liste over påtænkte gruppesøgsmål, der efterfølgende viser sig aldrig at blive anlagt. Derudover er det rimeligt for forbrugerne at de ved, om de gruppesøgsmål, der fremgår af myndighedernes eller organisationernes hjemmesider også rent faktisk gennemføres.

§ 19

Det fremgår af afsnit 3.6.4.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at retsplejelovens almindelige regler om sagsomkostninger også vil finde anvendelse på sager, der anlægges efter den nye lov.

Dansk Erhverv har i hele arbejdet med dette regelsæt peget på det vigtige i, at princippet om at ”taberen betaler” også blev opretholdt i sager om gruppesøgsmål. Baggrunden for dette er, at for at undgå grundløse eller chikanøse sager er det nødvendigt, at sagsøgeren ved, at der kan være økonomiske risici forbundet med at anlægge sagerne og at sagerne derfor bliver grundigt vurderet inden et sagsanlæg.

Med venlig hilsen

Bo Dalsgaard
Chefkonsulent

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
Att: Lea Ørum Molsted og Kristina Agerbæk Ri-
ber
Sendt pr. mail til ltm@kfst.dk, kar@kfst.dk og
soewes@em.dk

Dansk Industri
Confederation of Danish Industry

Høring over udkast til lov om adgang til anlæggelse af gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes interesser

Generelle bemærkninger

DI bemærker indledningsvist, at der allerede i gældende dansk ret er mulighed for at anlægge gruppesøgsmål. Med det foreslåede lovforslag vil der komme et ekstra regelsæt, der alene gælder for sager om overtrædelse af en lang række EU-direktiver, når der er tale om beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser.

DI støtter, at gruppesøgsmål efter det nye regelsæt alene kan anlægges som opt-in søgsmål, hvor den enkelte forbruger aktivt skal tilmelde sig søgsmålet for at blive omfattet. Det bemærkes dog, at der i søgsmål om nedlæggelse af påbud synes at være lagt op til, at sagerne kan anlægges uden, at forbrugere aktivt har tilmeldt sig søgsmålet. DI anerkender, at det kan være svært at få forbrugere, der ikke har lidt nogen økonomisk skade, til at tilmelde sig et påbudssøgsmål. DI finder det derfor ikke urimeligt, at denne type sager kan anlægges uden at forbrugere aktivt har tilmeldt sig. Det bør dog fremgå tydeligt af lovforslaget, at der i denne type sager ikke vil kunne tages stilling til erstatning, afhjælpning eller lignende.

DI støtter også, at der stilles en lang række krav til godkendelsen af de myndigheder og især organisationer, der får adgang til at anlægge gruppesøgsmål efter de nye regler.

DI lægger stor vægt på, at retsplejelovens sædvanlige regler om sagsomkostninger også finder anvendelse på sager, der anlægges efter de nye regler, således at den tabende part kan pålægges at betale sagsomkostninger til den vindende part. En fastholdelse af dette fundamentale princip er med til at sikre, at der ikke anlægges grundløse eller chikanøse sager.

Endeligt bemærkes, at ligesom det er vigtigt, at forbrugerne har adgang til at håndhæve deres rettigheder, er det vigtigt, at reglerne ikke udhuler virksomhedernes retssikkerhed eller giver organisationer mulighed for at anlægge grundløse og chikanøse sager.

Specifikke bemærkninger

§ 3, stk. 1

Det fremgår af lovbemærkningerne, at gruppesøgsmål kun kan føres som tilmeldings-gruppesøgsmål (opt-in), hvorved forbrugerne aktivt skal tilmelde sig for at være omfattet.

Samtidig fremgår det dog af § 14, stk. 2, og anføres ligeledes i bemærkningerne til § 14, stk. 3, der omhandler påbuds-gruppesøgsmål, at det ikke er en betingelse for en afgørelse om påbud, at berørte individuelle forbrugere har tilmeldt sig søgsmålet. Som nævnt i de generelle bemærkninger har DI forståelse for denne sondring, men DI savner, at det præciseres i lovbe- mærkningerne, at sagen så alene kan vedrøre påbud og ikke genopretning, hvilket altid vil kræve en aktiv tilmelding fra forbrugerne.

§ 3, stk. 2

DI støtter de krav, der stilles til organisationer, som ønsker at kunne anlægge sager efter de nye regler. Det er således vigtigt, at virksomhedernes retssikkerhed respekteres, og at der indføres forskellige safeguards, der beskytter imod grundløse eller chikanøse søgsmål. Det må aldrig kunne betale sig at anlægge et grundløst gruppesøgsmål for at presse en erhvervsdri- vende til at indgå forlig for at undgå en lang, dyr retssag.

§ 7

Denne bestemmelse implementer direktivets artikel 13, men der er væsentlig forskel på kra- vene i direktivet og i den foreslåede danske implementering:

Direktivet taler om *"de gruppesøgsmål, som de har besluttet at anlægge ved en retsinstans eller en forvaltningsmyndighed"*, mens den danske § 7 bruger formuleringen *"De gruppesøgs- mål, som myndigheden eller organisationen påtænker at anlægge efter denne lov"* (egen fremhævning).

DI mener, at den danske implementering bør følge formuleringen i direktivet, således at der kun skal informeres om gruppesøgsmål, der er besluttet. Ellers risikerer virksomheder at blive hængt ud på en liste over påtænkte gruppesøgsmål, der efterfølgende viser sig aldrig at blive anlagt. Desuden er der et hensyn til forbrugerne, som bør kunne stole på, at de gruppesøgsmål, der fremgår af myndigheders eller organisationers hjemmesider, rent faktisk gennemføres.

§ 19

Det fremgår af afsnit 3.6.4.3. i de almindelige bemærkninger, at retsplejelovens almindelige regler om sagsomkostninger vil finde anvendelse på sager, der anlægges efter den nye lov. DI bakker kraftigt op om, at dette grundlæggende princip fastholdes, idet det både er rimeligt og er nødvendigt for at gardere imod grundløse eller chikanøse retssager.

Med venlig hilsen

Lars Frolov-Hammer
Seniorchefkonsulent

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
Att.
Lea Ørum Molsted (ltm@kfst.dk)
Kristina Agerbæk Riber (kar@kfst.dk)
Søren Boisen Westh (soewes@em.dk)

Dok. 237149
08. august 2022

Hørings svar om lovudkast vedr. gruppesøgsmål

Forbrugerrådet Tænk har modtaget høring over udkast til lovforslag om adgang til anlæggelse af gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser.

Vi er glade for, at der nu i EU er krav om, at der skal åbnes op for muligheden af at føre gruppesøgsmål i alle medlemsstater, ligesom vi hils er det velkomment med tilfredshed, at der kommer forbedrede muligheder for at føre grænseoverskridende gruppesøgsmål.

Men vi finder det ærgerligt, at regeringen går efter en så snæver implementering som muligt af EU-direktivet om gruppesøgsmål. I flere andre europæiske lande er gruppesøgsmål et vigtigt redskab til at sikre håndhævelse af forbrugerbeskyttelsesreglerne. Det kunne det også blive i Danmark, hvis mulighederne for at føre sådanne blev væsentligt forbedret. Det lægger lovforslaget desværre ikke op til, udover den udvidede adgang til at føre grænseoverskridende søgsmål.

Regeringen kunne anvende denne lejlighed til at forbedre håndhævelsen på forbrugerområdet ved at styrke rammerne for at føre gruppesøgsmål. Når lovudkastet ikke er mere ambitiøst i forhold til at gøre gruppesøgsmål til en væsentlig del af håndhævelsesindsatsen i Danmark, mister vi en oplagt mulighed for at forbedre forbrugerbeskyttelsen i Danmark.

Derudover har vi følgende bemærkninger:

- Der bør kun være ét regelsæt om gruppesøgsmål
- Adgangen til gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen bør udvides
- Erstatninger bør kunne anslås skøns mæssigt
- Erstatninger bør kunne dømmes indbetalt til en fond
- Der bør være støttemuligheder til grænseoverskridende gruppesøgsmål
- Den erhvervsdrivende kan pålægges aktiv rolle i information til berørte forbrugere
- Virksomhedspåbud og erstatningskrav bør kunne behandles i en retssag
- Berørte forbrugere bør kunne tilmelde sig et gruppesøgsmål også efter, at det er gået gang
- Der bør være mærkbare sanktioner ved overtrædelser

Disse punkter uddybes i det følgende.

Der bør kun være ét regelsæt om gruppesøgsmål

Lovudkastet lægger op til, at der fremover vil være to forskellige regelsæt for gruppesøgsmål – dels det allerede gældende efter retsplejelovens kapitel 23a, og dels det regelsæt der nu foreslås. Det betyder, at

berørte forbrugere – eller mere nærliggende den organisation, der kan anerkendes som deres repræsentant – i hvert enkelt tilfælde må afdække hvilket regelsæt, der vil give det højeste niveau af forbrugerbeskyttelse, hvilket næppe altid vil være helt enkelt.

Det fremgår alene om dette spørgsmål i lovbemærkningerne, at "hvorvidt et søgsmål er anlagt efter denne lov, vil fremgå af stævningen" (side 71). Dette kan muligvis være tilstrækkelig rådgivning af de virksomheder, der kan blive sagsøgt, men det er ikke til meget hjælp for de forbrugerrepræsentanter, der skal vælge retsgrundlag.

Det havde derfor set med Forbrugerrådet Tænks øjne været at foretrække, at de to regelsæt var blevet sammenskrevet til et enkelt regelsæt, der implementerede EU-reglerne uden at inddrage forbrugerbeskyttelsen i allerede gældende regler.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at lovdkastet med fordel kunne have givet den almindelige læser en klarere forklaring på sondringen mellem de gruppesøgsmål, der kan gennemføres efter retsplejelovens kapitel 23a, og de gruppesøgsmål, som lovforslaget giver adgang til. Netop dette illustrerer, at det havde været ønskeligt med ét samlet regelsæt for gruppesøgsmål, snarere end to adskilte regelsæt, hvor det for de fleste vil være svært at afkode, hvornår man bør følge det ene eller det andet og hvad konsekvenserne af valget er.

Lovforslag får ikke altid topkarakter for pædagogisk formidling, men man kunne godt have ønsket sig at lovforslaget gav et bedre udgangspunkt for en oplyst politisk debat om indholdet og ikke mindst om dette forhold. Vi skal bl.a. helt konkret opfordre til, at lovforslagets bilag vedr. det EU-direktiv, som implementeres, også kommer til at omfatte direktivets Bilag I, der redegør for hvilke EU-retlige bestemmelser, som gruppesøgsmål efter lovforslaget kan vedrøre, samt meget gerne, at der også medtages en oversigt over hvilken dansk lovgivning det drejer sig om.

Adgangen til gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen bør udvides

Vi finder det stærkt kritisabelt, at lovforslaget alene åbner op for gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen (opt-in), jf. § 17, stk. 1. Det betyder, at sager på vegne af alle danske forbrugere også fremover alene kan føres af Forbrugerombudsmanden efter retsplejelovens kapitel 23a. Forbrugerombudsmanden har imidlertid begrænsede ressourcer og anvender sin søgsmålskompetence efter en skarp prioritering af hvilke sager der anses for væsentlige.

Der er da også en stigende erkendelse i EU af, at der er behov for at inddrage forbrugerorganisationerne i håndhævelsesopgaverne om forbrugerbeskyttelse. Det skyldes, at forbrugerorganisationerne har andre muligheder for at være i direkte dialog med forbrugerne samt et andet blik for hvilke sager, der fylder i forbrugernes hverdag, end myndighedernes typisk mere rent juridiske blik på sagerne. Endelig vil myndighederne ofte være mere optagede af at sikre reglernes overholdelse, end af at varetage de berørte forbrugeres interesser i de pågældende sager. Så uanset at håndhævelse af gældende lovgivning principielt er en myndighedsopgave, er virkeligheden den, at der er en række tilfælde, hvor myndighederne ikke løfter opgaven.

Helst ser vi, at organisationer, der bliver godkendte enheder til at føre gruppesøgsmål, selv kan vælge om de vil føre det efter tilmeldings- eller frameldingsmodellen. Lovforslaget bør i hvert fald åbne op for muligheden af, at de omfattede gruppesøgsmål også kan føres efter frameldingsmodellen (opt-out). Denne mulighed vil med fordel kunne udvides til også at omfatte bl.a. Forbrugerrådet Tænk, der i nogle tilfælde vil have et andet syn på hvilke sager, hvor der er behov for en retlig afklaring af retstilstanden, og hvor en virksomhed efter vores opfattelse har haft en uretmæssig indtjening på forbrugernes bekostning, men uden at beløbet for den enkelte har en størrelse, der gør søgsmål individuelt interessant eller nødvendigvis opfylder netop Forbrugerombudsmandens væsentlighedskriterier.

Erstatninger bør kunne anslås skønsmæssigt

Efter gældende ret skal forbrugere kunne opgøre deres tab præcist for at gøre det gældende i en retssag. Det er imidlertid ikke altid muligt, og specielt ikke i den type af sager, hvor netop gruppesøgsmål er velegnet.

Da Nets for eksempel for ca. ti år siden blev påbudt af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at sænke sine gebyrer på kortbetalinger ved nethandel, var der ingen tvivl om, at Nets i en periode havde haft priser, der var højere end de måtte være. Det var også muligt nogenlunde at skønne antallet af årlige gebyrpålagte handler, ligesom man kunne gange dette beløb med den påbudte gebyrsænkning. Men det var forbundet med usikkerhed præcis hvor stor merprisen havde været i forhold til, hvad den burde have været, for en længere årrække. Og hvilke forbrugere der havde hvilke beløb til gode, ville ligeledes være forbundet med store problemer. Bl.a. af disse årsager blev der aldrig ført en retssag om erstatning, selvom det var afgjort, at Nets havde haft en uretmæssig merindtjening, efter alt at dømme på et trecifret millionbeløb.

I denne situation ville det have været rimeligt at opgøre en skønsmæssig erstatning for alle danske forbrugere under et, vel vidende at der ikke var tale om et eksakt beløb.

Det er ikke ukendt, at en dom fastsætter en skønsmæssig erstatning, men det er under forudsætning af, at sagsøgeren fører sagen på basis af et eksakt opgjort tab. Det er denne forudsætning, der får den helt urimelige konsekvens, at selv i situationer, hvor der hævet over enhver tvivl er basis for at kræve erstatning, kan der ikke tilkendes nogen erstatning i en retssag.

Vi skal derfor opfordre til, at det tydeliggøres i lovforslaget, at det i sager, hvor det er fastslået, at en gruppe forbrugere har lidt et tab, er tilstrækkeligt med en skønsmæssig opgørelse af det samlede krav.

Erstatninger bør kunne dømmes indbetalt til en fond

En sådan løsning ville imidlertid samtidig forudsætte, at det blev muligt at påbyde den erhvervsdrivende, at erstatningen skulle indbetales til en statslig fond, i stedet for til de enkelte skadelidte forbrugere, der hver især måske kun havde nogle meget små beløb til gode og kunne være svære at identificere præcist.

En sådan konstruktion kendes fra andre lande, fx Israel eller Canada, hvor den pågældende fond har til formål at finansiere nye gruppesøgsmål.

Dels giver en sådan fondsbetaling mening i de tilfælde, hvor de individuelle erstatninger er så små, at de ikke har interesse for den enkelte, samtidig med at det samlede beløb er betragteligt. Dels ville en sådan fond løse problemet med finansiering af gruppesøgsmål.

Ganske vist har vi i Danmark mulighed for at søge fri proces. Men organisationer, der ønsker at anlægge gruppesøgsmål, skal løbe risikoen for at hænge på udgifterne i de tilfælde, hvor der ikke opnås fri proces. En fond ville have mulighed for at styrke forarbejdet frem til den endelige beslutning om at føre gruppesøgsmål og søge om fri proces og mindske risikoen for en betragtelig udgift i tilfælde af, at der ikke opnås fri proces.

Der bør være støttemuligheder til grænseoverskridende søgsmål

Det er en bekostelig affære at føre gruppesøgsmål, og forbrugerorganisationerne vil formentlig ofte være afhængig af økonomisk støtte for at kunne gennemføre sagerne. Derfor bør de danske regler om fri proces også suppleres af en hjemmel til at opnå økonomisk støtte ved grænseoverskridende søgsmål, eventuelt i det omfang et andet medlemsland ikke dækker omkostningerne gennem egne regler. Etablering af en fond som nævnt ovenfor, ville kunne indgå i finansieringen af de grænseoverskridende gruppesøgsmål.

Den erhvervsdrivende kan pålægges aktiv rolle i information til berørte forbrugere

Det fremgår af lovudkastets § 21, at de forbrugere, der er berørt af et igangværende gruppesøgsmål, skal underrettes om det med henblik på at give dem mulighed for at tilmelde sig. Det er vi helt enige i. Men vi finder, at loven med fordel kunne give hjemmel til at pålægge den erhvervsdrivende for egen regning ikke alene at orientere berørte forbrugere om den endelige afgørelse om genopretning (§ 21, stk. 2), men at den erhvervsdrivende også burde kunne pålægges at foretage underretningen om det igangværende gruppesøgsmål til alle relevante forbrugere.

Erfaringerne fra vores europæiske søsterorganisationer er, at netop orienteringen af alle forbrugere kan være en yderst bekostelig affære for en forbrugerorganisation. Mens en forbrugerorganisation i sagens natur kun kan være sikker på at ramme en tilstrækkeligt stor andel af de berørte forbrugere ved offentlig annoncering i en bred del af medierne, vil den erhvervsdrivende i mange tilfælde sidde inde med en klarere information om præcis hvilke forbrugere, der kan være berørt af søgsmålet.

Virksomhedspåbud og erstatningskrav bør kunne behandles i en retssag

Lovudkastet sonderer mellem gruppesøgsmål om påbud og om genopretning (ersatning, afhjælpning mv.). Det ville imidlertid oftest være en fordel, om en retssag på en gang både kunne tage stilling til et krav om påbud og et krav om genopretning. Retssager om de emner, hvor gruppesøgsmål er en relevant mulighed, er ofte meget langvarige, og skal der først foreligge en endelig, ikke anket dom om påbud, før der kan anlægges en ny retssag om genopretning, kan det betyde, at forbrugerne skal vente mange år, før der er afsagt en endelig dom om genopretning.

Vi er opmærksomme på, at lovudkastets § 15 fastsætter, at gruppesøgsmål om påbud skal behandles hurtigst muligt, men med det nuværende pres på domstolene kan vi frygte, at virkeligheden alligevel vil blive et langvarigt forløb. Det er da også svært for os at se, hvad der skulle tale imod i en og samme retssag at tage stilling til både påbud og genopretning, da det er det samme forhold, som sagen vedrører.

Berørte forbrugere bør kunne tilmelde sig et gruppesøgsmål også efter, at det er gået gang

Det fremgår af § 17, stk. 2, at retten skal fastsætte en frist for tilmelding, og undtagelsesvis kan tillade senere tilmelding.

Efter Forbrugerrådet Tænks opfattelse bør det være reglen snarere end undtagelsen, at det tillades berørte forbrugere at tilmelde sig også efter, at retssagen er gået i gang. Forudsætning for at samle kravi et gruppesøgsmål er jo, at de er tilstrækkelig ensartede til at det giver mening. Det burde derfor ikke komplicere sagsgangen, at kredsen af deltagere udvides undervejs, uden at det ændrer substansen i sagen, eller krav til proceduren.

Dette gælder så meget desto mere, når lovforslaget alene opererer med gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen. Det indebærer nemlig, at sager, der efter deres natur ville have været velegnede til at føre efter frameldingsmodellen, fordi de vedrører et forhold, der har berørt et meget stort antal af forbrugerne, i stedet må føres efter tilmeldingsmodellen. I disse tilfælde burde hensynet til forbrugernes retssikkerhed tilsi ge, at det bliver så let som muligt at udvide kredsen af deltagere, også undervejs i forløbet.

Der bør være mærkbare sanktioner ved overtrædelser

Det fremgår af § 22, at en forsærlig overtrædelse af et påbud eller en dom, kan medføre en bøde eller fængsel.

Forbrugerrådet Tænk opfordrer til, at der på dette punkt kommer sanktionsniveauer, der er tilstrækkeligt mærkbare til at have en reel effekt og tjene et forebyggende formål.

Med venlig hilsen

Uffe Rabe Krag
Politisk chef

Vagn Jelsø
Chefkonsulent